

 Υπήρξε ο τελευταίος της ένδοξης γενιάς των Βαμβακάρη, Παπαϊωάννου, Τσιτσάνη, Μητσάκη, Καлдάρα, μιας γενιάς που γεννήθηκε και αναδύθηκε μέσα από τα ερείπια, προσφέροντας ένα μεγάλο, πολύπλευρο έργο, «σαν καθαρή αύρα της θάλασσας». Δύο χρόνια συμπληρώνονται αύριο από το θάνατο του Θόδωρου Δερβενιώτη, του σπουδαίου λαϊκού συνθέτη και ακούραστου δασκάλου, του συνεπή αγωνιστή σε κάθε μετερίζι, του αγαπημένου συντρόφου. Του ανθρώπου που δοκιμάστηκε, εξορίστηκε, ταλαιπωρήθηκε ποικιλότροπα, αλλά άντεξε και τα 'βγαλε πέρα, χάρη στη βαθιά του πεποίθηση να προσφέρει αυτά που άλλοι αποφεύγουν ή αρνούνται: Την αλληλεγγύη, τη συμπαράσταση και τον καλό του λόγο, αλλά κυρίως το ταλέντο, την αγωνιστικότητα και το πείσμα του να υπερασπίζεται με πάθος αρχές και αξίες.

Μπήκε στα ...γεγονότα

«Βεβαίως και είμαι συνθέτης με κοινωνικά ενδιαφέροντα», έλεγε ο ίδιος. «Γιατί; Γιατί έτσι αισθάνθηκα, γιατί έτσι νόμισα πως έπρεπε να κάνω ή έπρεπε να σκέφτομαι ή έπρεπε να ενεργώ... Κατ' αυτόν τον τρόπο... Είμαι ένα κοινωνικοποιημένο και πολιτικοποιημένο άτομο... Δεν κρατήθηκα μακριά από κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες. Οχι! Ημουν πολύ κοντά! Είμαι γενικά άνθρωπος, που θέλει να παλεύει, να αγωνίζεται για το δίκιο, για το σωστό, για χίλια δύο πράγματα... Και ήταν φυσικό να είμαι ο συνθέτης με τα κοινωνικά τραγούδια».

«Θρεμμένος» με το δημοτικό, το μικρασιατικό, αλλά και το ευρωπαϊκό τραγούδι, «ριζωμένος» στους λαϊκούς αγώνες, «σημαδεμένος» από τους εμφυλιακούς και μετεμφυλιακούς κατατρεγμούς και την αναγκαστική εσωτερική μετανάστευση, **ο Θόδωρος Δερβενιώτης αναδείχτηκε στον κυριότερο συνθέτη του μετεμφυλιακού λαϊκού μας τραγουδιού.** Τραγουδιού με συνείδηση των λαϊκών προβλημάτων, εκφραστή των παθών, αλλά και αξιών του λαού. Πολλοί οι επώνυμοι συνεργάτες του (στιχουργοί, τραγουδιστές, μουσικοί). Πολλοί οι επώνυμοι τραγουδιστές και μουσικοί, που μαθήτευσαν στη μουσική σχολή του. Αμέτρητα τα τραγούδια του, που έγιναν τεράστιες λαϊκές επιτυχίες και που θα «ζουν» πάντα στο στόμα του λαού. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Ν. Γεωργιάδης, **«ο Θ. Δερβενιώτης έγραψε τραγούδια για τους φαταούλες της άρχουσας τάξης, για τη φτωχολογιά, για το δράμα της μετεμφυλιακής μετανάστευσης... Δεν παρακολούθησε απλώς τα γεγονότα, αλλά μπήκε μέσα σ' αυτά. Εγινε μέρος των αγώνων, κι αυτοί με τη σειρά τους μπήκαν στο έργο του...».** Στα μαύρα χρόνια της Κατοχής παίρνει ενεργό μέρος στην Αντίσταση. Εδρασε μέσα από το ΕΑΜ, την ΕΠΟΝ, τον ΕΛΑΣ, το ΚΚΕ, στο οποίο εντάχθηκε το 1942. «Στο ΕΑΜ μπήκα από τους πρώτους», αφηγείται στο βιβλίο των Ν. Γεωργιάδη - Τ. Ραχματούλινα «Ο Θόδωρος Δερβενιώτης και το μετεμφυλιακό τραγούδι». **«Μετά ιδρύθηκε η ΕΠΟΝ και μόλις ιδρύθηκε και μπήκα στην ΕΠΟΝ, μερικούς μήνες αργότερα μπήκα και στο Κόμμα...»,** αναπτύσσει κομματική δράση στη Ζαγορά και στη συνέχεια **αναλαμβάνει καπετάνιος του εφεδρικού λόχου του ΕΛΑΣ. Για τη δράση του, διώκεται και εξορίζεται στα Κύθηρα, στη Ζάκυνθο και στη Μακρόνησο.** Εκεί, λόγω των μουσικών του γνώσεων, του αναθέτουν τη διεύθυνση της χορωδίας του Β` Τάγματος... Μετά από εξορίες και κυνηγητά, μην μπορώντας πλέον να επιστρέψει στο χωριό του, αναγκάζεται να φύγει για την Αθήνα. Πολύτιμα εφόδιά του, σ' αυτόν τον αγώνα επιβίωσης υπήρξαν οι γνώσεις του στη βυζαντινή και ευρωπαϊκή μουσική.

Ασβηστα τα χνάρια του...

Στο μισόν αιώνα της μουσικής του «διαδρομής», ο Θόδωρος Δερβενιώτης δημιούργησε ένα σπουδαίο, αξιομνημόνευτο έργο. Ανάμεσα στα

*Ο Θόδωρος Δερβενιώτης με τον
Στέλιο Καζαντζίδη*

τραγούδια του, που έγιναν επιτυχίες, τα «Γειτονιά μου αγαπημένη», «Αλλα μου λεν τα μάτια σου», «**Ενα σφάλμα έκανα**», «**Παράπονα και κλάματα**», «**Πάρε τα χνάρια μου**», «**Καθένας με τον πόνο του**», «**Ενας μπαγλαμάς μουρμούρης**», «Να καεί το πελεκούδι», «**Ενα πιάτο άδειο στο τραπέζι**», «**Το διαβατήρι**», «Παλαμάκια, παλαμάκια», «Ποιος είδε γλάρο στα βουνά», «Σου 'χω έτοιμη συγγνώμη» κ.ά. Η λαμπρή πορεία του δημιουργού, που με τα τραγούδια του στήριξε την καριέρα πολλών μεγάλων ερμηνευτών, ξεκίνησε από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '50. **Το πρώτο του τραγούδι ήταν το «Μόνο ψέμα κι απιστία», σε στίχους Μπ. Βασιλειάδη**, που το τραγούδησε ο Γιάννης Τζιβάνης. Η μεγάλη φωνή της εποχής, ο Τσαουσάκης, ήταν αυτός που ερμήνευσε το δεύτερο τραγούδι του, για ν' ακολουθήσουν οι συνεργασίες του με την Καίτη Γκρέυ, την Πόλυ Πάνου, την Γιώτα Λύδια, τον Πάνο Γαβαλά, τον Στράτο Διονυσίου, τον Γρηγόρη Μπιθικώτση, τον Στέλιο Καζαντζίδη, την Μαρινέλλα... Αξίζει να σημειωθεί ότι στο ρεπερτόριο του Καζαντζίδη, τα τραγούδια του Δερβενιώτη κατέχουν την πρώτη θέση, καθώς ο δημιουργός έδωσε στον Στ. Καζαντζίδη γύρω στα 95 τραγούδια. Τραγούδια του, επίσης, ερμήνευσαν οι Λ. Χαλκιάς, Σπ. Ζαγοραίος, Β. Περπινιάδης, Π. Αναγνωστάκης, Τ. Βοσκόπουλος, Μ. Παπαδάκης, Γ. Νταλάρας, Μ. Μητσιάς κ.ά. Όπως ο ίδιος έχει πει σε παλιότερη συνέντευξή του στο «Ρ», «έχω συνεργαστεί σχεδόν με όλους τους λαϊκούς τραγουδιστές». Επίσης, συνεργάζεται με όλους τους κορυφαίους στιχουργούς της εποχής του, τον Τσάντα, τον Κολοκοτρώνη, την Παπαγιαννοπούλου, **τον Βίρβο. Με τον τελευταίο, με τον οποίο υπήρξαν στενοί φίλοι και συνεργάτες για δεκαετίες, υπογράφουν μαζί εκατοντάδες τραγούδια κοινωνικού περιεχομένου.** Γνώστης της παραδοσιακής, αλλά και ευρωπαϊκής μουσικής, **ο Θ. Δερβενιώτης ανήκε στους ελάχιστους λαϊκούς συνθέτες και μουσικούς που είχαν και θεωρητικές γνώσεις.** Ως μαέστρος, επιμελήθηκε επί δεκαετίες, από τα μισά του '50 μέχρι και τις αρχές του '70, τις ορχήστρες στις ηχογραφήσεις που γίνονταν στα στούντιο στη Ριζούπολη, με αποτέλεσμα το λαμπερό χαρακτηριστικό ήχο της εποχής. Υπήρξε δάσκαλος μερικών από τους καλύτερους σημερινούς εκτελεστές του μπουζουκιού, ενώ η αγωνία του να μεταδώσει τις γνώσεις του στις νεότερες γενιές και η μεγάλη αγάπη του για την παραδοσιακή και λαϊκή μουσική, για τις κλίμακες και τους δρόμους της, τον οδήγησαν στην ίδρυση της πρώτης σχολής λαϊκής μουσικής. Τη διατήρησε επί δεκαετίες και από αυτήν παρέλασαν πάρα πολλοί ερμηνευτές, μουσικοσυνθέτες και στιχουργοί.

«Οι εταιρείες πολεμήσανε το λαϊκό τραγούδι»

«...Η μοίρα με βοήθησε σε πολλά», έλεγε ο Θ. Δερβενιώτης κάνοντας τον απολογισμό... «Πρώτα πρώτα, δίνοντάς μου αυτό το χάρισμα της μουσικής... Μετά σώθηκα απ' τη Μακρόνησο και τα επακόλουθά της... Σίγουρα, αν δεν είχα τύχη, μέσα απ' το κρανίο μου θα 'πιναν τα κοράκια νερό!.. Λέτε ότι το έργο μου, με περισσότερα από 500 ηχογραφημένα τραγούδια, μπορεί να θεωρηθεί ολοκληρωμένο... Όμως, όπως δείχνουν τα πράγματα, για μένα δεν είναι ολοκληρωμένο. Είχα πολύ περισσότερα να δώσω. Εγώ κλαίω τόσα χρόνια που είμαστε στο περιθώριο... Το ομολογώ εγώ! Άλλοι δεν το ομολογούν... Αδικίες πολλές. Και πρώτα οι εταιρείες... Γιατί, γιατί μας παραμερίσανε; Μας αγνοήσανε σαν να μην υπήρξαμε ποτέ... Δε νομίζω ότι οι εταιρείες έβλεπαν τους δίσκους, εκτός από εμπόρευμα, και σαν καλλιτέχνημα... Τα γεγονότα μιλούν από μόνα τους. **Αφού μια μερίδα δημιουργών που υπήρχαν, ο Καλδάρας, ο Βίρβος, ο Μπακάλης, ο Ακης Πάνου, όλοι αυτοί παραμεριστηκαν, αυτό σημαίνει ότι οι εταιρείες το θέλανε το Λαϊκό Τραγούδι; Όχι, δεν το**

θέλανε. Και το καταπολεμήσανε».

...«Χωρίς το σακάτεμα του δημιουργού, δεν μπορούσαν να κουμαντάρουν το τραγούδι. Πρώτη τους δουλιά, λοιπόν, ήταν να εφαρμόσουν αυτό το σταρ σίστεμ, που θέλει το δίσκο ν' ανήκει πλέον στον εκτελεστή και όχι στους πνευματικούς δημιουργούς, στιχουργό και συνθέτη. Από εκεί και πέρα, πήρε και ο δίσκος την κατρακύλα. Γιατί όταν ένας συνθέτης ή στιχουργός ξέρει ότι θα έχει συμμετοχή στο δίσκο με 1 ή 2 κομμάτια δεν έχει ζεστασιά να γράψει τραγούδια αυθόρμητα. Στην πορεία αδυνάτιζαν και τα τραγούδια. Ο κόσμος κουραζόταν πια να τ' ακούει συνεχώς από έναν και μόνο τραγουδιστή. Ολα, όμως, έγιναν μεθοδευμένα για να εξαφανίσουν τον δημιουργό, να φτάσουν το τραγούδι σε ελεεινό σημείο...».

Πλούσια ήταν και η συνδικαλιστική δράση του. Ήταν από τους πρωτεργάτες της Ενωσης Μουσικοσυνθετών και Στιχουργών Ελλάδας (ΕΜΣΕ) και για πολλά χρόνια πρόεδρος της. Μέσα από την ΕΜΣΕ, με γνώση, συνέπεια και επιμονή, αγωνίστηκε για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μουσικοί δημιουργοί και ο χώρος τους και για το δικαίωμά τους να τους αποδίδονται όσα τους ανήκουν από τη χρήση του έργου τους. **Ήταν το παράδειγμα του ακούραστου μαχητή, που με τον καθημερινό μόχθο του και την ευστοχία στο χειρισμό δύσκολων θεμάτων, μπόρεσε να κρατήσει σε υψηλό επίπεδο όλα εκείνα που διασφαλίζουν την αξιοπρέπεια και το κύρος των δημιουργών. «Λέτε λίγα και κάντε πολλά»**, ήταν η προτροπή του «μπάρμπα - Θόδωρου», προς τους νεότερους...

Ρουμπίνη ΣΟΥΛΗ

Ριζοσπάστης, 3/12/2006

(Επιμέλεια συνδέσμων: Οικοδόμος)

Πηγή: e-oikodomos.blogspot.gr